

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Мін'юст
вул. Архітектора Городецького, 13,
м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Богатирю В.

foi+request-125432-57735db5@dostup.org.ua

Міністерство юстиції України розглянуло Ваше звернення від 16 березня 2024 року, оформлене як запит на отримання публічної інформації та надіслане листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 22 березня 2024 року № 7038/0/2-24, стосовно надання роз'яснення законодавства з питань захисту інвесторів на території України та в межах компетенції повідомляє таке.

Порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, та інформації, що становить суспільний інтерес, визначає Закон України «Про доступ до публічної інформації».

Так, згідно з частиною першою статті 19 цього Закону запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні.

Публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень (частина перша статті 1 зазначеного Закону).

У зв'язку з чим повідомляємо, що Міністерство юстиції України не має у володінні запитованої вами інформації, а отже, питання, порушені у запиті, в розумінні цього Закону не є запитом на публічну інформацію та стосуються роз'яснення законодавства.

Відповідно до абзаців першого – третього пункту 1 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, державну політику з питань банкрутства, у сфері нотаріату, організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 47720/97-6-24/7.3.5 від 28.03.2024

Підписувач Висоцька Олена Володимирівна

Сертифікат 382367105294AF970400000B40F0600A8823A01

Дійсний з 18.07.2023 9:36:29 по 18.07.2024 9:36:29

реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, з питань утримання військовополонених, у сфері правової освіти населення; забезпечує формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації; забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції.

Мін'юст є державним органом з питань банкрутства.

Мін'юст є органом, уповноваженим на забезпечення проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади».

Згідно з підпунктами 32, 33 пункту 4 зазначеного Положення, *Мін'юст* відповідно до покладених на нього завдань організовує розгляд звернень громадян та надає роз'яснення з питань, пов'язаних з діяльністю *Мін'юсту*, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління *Міністерства*, а також стосовно актів, які ним видаються.

Разом з тим, відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459, *Міністерство економіки України* (Мінекономіки) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що, зокрема, *забезпечує формування та реалізує державну інвестиційну політику*.

Водночас, в порядку інформування в частині захисту іноземних інвесторів на території України та щодо механізмів і способів компенсації втрат інвестицій зазначаємо таке.

Відповідно до статті 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Згідно зі статтею 7 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом.

Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи мають право на судовий захист в Україні нарівні з громадянами і юридичними особами України.

Доступність правосуддя для кожної особи забезпечується відповідно до Конституції України та в порядку, встановленому законами України.

Згідно зі статтею 400 Господарського кодексу України відносини, пов'язані з іноземними інвестиціями в Україні, регулюються цим Кодексом, законом про режим іноземного інвестування, іншими законодавчими актами та чинними міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. У разі якщо міжнародним договором встановлено інші правила, ніж ті, що передбачено законодавством України про іноземні інвестиції, застосовуються правила міжнародного договору.

З метою забезпечення стабільності правового режиму іноземного інвестування статтею 397 вказаного Кодексу визначено перелік гарантій для іноземних інвесторів.

Також слід зазначити, що розділом II Закону України «Про режим іноземного інвестування» (далі – Закон) врегульовано правовідносини, щодо державних гарантій захисту іноземних інвестицій.

Відповідно до частини першої статті 7 та статті 9 Закону для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та міжнародними договорами України.

Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Державні органи не мають права реквізувати іноземні інвестиції, за винятком випадків здійснення рятівних заходів у разі стихійного лиха, аварій, епідемій, епізоотій. Зазначена реквізиція може бути проведена на підставі рішень органів, уповноважених на це Кабінетом Міністрів України.

Рішення про реквізицію іноземних інвестицій та умови компенсації можуть бути оскаржені в судовому порядку відповідно до статті 26 цього Закону.

Також статтею 10 Закону встановлено, що іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи їх посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора або підприємства з іноземними інвестиціями, відповідно до законодавства України. Не підлягає відшкодуванню упущена вигода інвестора із значними інвестиціями за спеціальним інвестиційним договором у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням державою в особі Кабінету Міністрів України та/або органом місцевого самоврядування, якщо такий орган є стороною спеціального інвестиційного договору, зобов'язань за таким договором.

Усі понесені витрати та збитки іноземних інвесторів, завдані їм внаслідок дій, зазначених у статті 9 та частині першій цієї статті, повинні бути відшкодовані на основі поточних ринкових цін та/або обґрунтованої оцінки, підтверджених аудитором чи аудиторською фірмою.

Компенсація, що виплачується іноземному інвестору, повинна бути швидкою, адекватною і ефективною. Компенсація, що виплачується іноземному інвестору внаслідок дій, зазначених у статті 9 цього Закону, визначається на момент припинення права власності.

Компенсація, що виплачується іноземному інвестору внаслідок дій, зазначених у частині першій цієї статті, визначається на час фактичного здійснення рішення про відшкодування збитків. Сума компенсації повинна виплачуватись у валюті, в якій були здійснені інвестиції, чи в будь-якій іншій прийнятній для іноземного інвестора валюті відповідно до законодавства України. З моменту виникнення права на компенсацію і до моменту її виплати на суму компенсації нараховуються відсотки згідно з середньою ставкою

відсотка, за яким лондонські банки надають позики першокласним банкам на ринку євровалют (ЛІБОР).

Також Україною підписано низку двосторонніх Угод про сприяння та взаємний захист інвестицій, які передбачають відповідні механізми компенсації таких інвестицій.

Механізми та способи компенсації втрат інвестицій внаслідок діяльності та прийняття рішень державними органами України інвесторами, на користь яких винесене рішення відповідного міжнародного юрисдикційного органу, та які є інвесторами Королівства Бельгія або Великого Герцогства Люксембург, передбачені безпосередньо положеннями Угоди між Урядом України та Бельгійсько-Люксембурзьким Економічним Союзом про взаємне заохочення і захист інвестицій (далі – Угода).

Так, критерії та порядок виплати компенсацій у випадку експропріації інвестицій інвесторів Договірної Сторони викладені у статті 4 Угоди «Позбавлення та обмеження власності»:

«1. Кожна з Договірних Сторін зобов'язується не застосовувати будь-які заходи з метою експлуатації або націоналізації, або будь-які інші заходи, які мають на меті прямо чи непрямо позбавити інвесторів іншої Договірної Сторони інвестицій, які належать їм на її території.

2. Положення п.1 можуть бути порушені, якщо цього потребують суспільні інтереси або безпека в разі виконання наведених нижче умов:

- а) заходи, здійснюватимуться відповідно до чинного законодавства;*
- б) заходи не матимуть дискримінаційного характеру і не суперечитимуть будь-яким окремим зобов'язанням;*
- в) заходи мають супроводжуватись визначенням положень, які передбачають виплату адекватної й ефективною компенсації.*

3. Така сума компенсації має дорівнювати фактичній вартості інвестицій, визначених за день до того, як ці заходи були вжиті або стали загальновідомими.

Така компенсація виплачуватиметься у валюті держави інвестора або в будь-якій іншій вільно конвертованій валюті. Компенсація має виплачуватись без затримки та вільно переказуватись. Вона повинна включати процент за нормальним комерційним курсом від дати визначення її вартості до дати виплати.

4. До інвесторів однієї з Договірних Сторін, що їх інвестиції зазнали збитків через війну чи будь-який інший збройний конфлікт, революцію, загальнодержавний надзвичайний стан чи повстання на території іншої Договірної Сторони, останньою застосовується принаймні такий самий режим, який застосовується до інвесторів, які користуються режимом найбільшого сприяння стосовно реституції, відшкодування, компенсації або іншої сплати.

5. Стосовно питань, які регулюються цією статтею, кожна з Договірних Сторін надаватиме до інвесторів іншої Сторони принаймні такий самий режим, який вона надає на своїй території інвесторам, які користуються режимом найбільшого сприяння. Такий режим ні в якому разі не може бути менш сприятливим ніж режим, визначений міжнародним правом».

Отже, Угодою безпосередньо передбачені стандарти виплати компенсації у розмірі вартості втраченої інвестиції, порядок розрахунку вартості такої інвестиції, валюти виплат компенсації та механізму її перерахунку інвестору, а також щодо застосування до виплати компенсації режиму найбільшого сприяння.

Разом з тим слід зазначити, що тлумачення і застосування статті 4 Угоди здійснюється виключно уповноваженими на це закордонними юрисдикційними органами, і тільки за умови дотримання заявником всіх необхідних передумов для звернення до такого органу. Крім того, Угода за своєю правовою природою є міжнародним договором, а отже частиною міжнародного публічного права. Відповідно, положення Угоди тлумачаться комплексно з іншими застосовними нормами міжнародного публічного права.

Більше того, відповідно до статті 7 Угоди, *якщо питання, пов'язані з інвестиціями, регулюються одночасно цією угодою та законодавством однієї з Договірних Сторін або існуючими міжнародними угодами чи такими, до яких Сторони мають право посилатися на норми, які є найбільш сприятливими для них.*

Таким чином, в Угоду включено пряме відсилання не тільки на інші міжнародні угоди, а й на національне законодавство Договірної Сторони, на території якої здійснено інвестиції. Відповідно, положення національного законодавства України також застосовуються у потенційних спорах за Угодою.

Наряду з положеннями права міжнародних договорів, застосуванню підлягають також положення звичаєвого права, такі як доктрина «unclean hands» або доктрина «police powers», яка за деяких обставин виключає необхідність Договірної Сторони сплачувати компенсацію за експропріацію інвестицій.

Водночас повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, мають лише інформаційний характер і не встановлюють правових норм.

Заступник Міністра

Олена ВИСОЦЬКА